



Els morts silenciosos

El gran Ferran Sáez, filòsof, amb el seu estil sardònic habitual, que reconeixem dels articles al diari *Ara*, ens ha escrit una novel·la que ha titulat *Els morts somrients*. La seua lectura coincideix amb un retorn puntual a Seròs, la vila natal, un dia de juny, tapat de núvols. El cel és embromat i puc collir quatre deliciosos albercocs amb calma i frescor en una terra ancestral. El meu pare matern em mira amb tendresa, tot i que no el vaig conèixer mai. Ma padrina materna, que tampoc vaig conèixer, també m'ajuda a tragar la capsa on poso els albercocs mo-

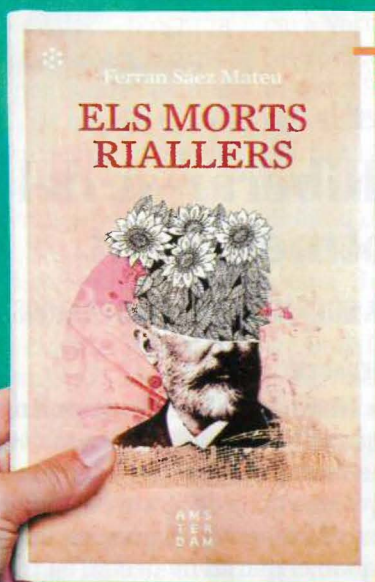
nequins, blancs, grocs i una mica farinosos. No parlem però ens sentim solidaris en la feina. Els meus morts estan silenciosos i tristos. Callen. Els que conta Ferran Sáez estan riallers, amb la bossa plena, es van reescriure la seua biografia a finals dels setanta i primers vuitanta, amb algun milionet pagat a l'editor i la colla d'escriptors a sou, de la ciutat de Barcelona, gran pessebre vivent del turisme.

D'aquest repintar la guerra i capgirar la postguerra se'n va dir Transició a la Democràcia. No era amnèsia, era rendició.

La novel·la és contada per un editor que sempre està voltat de llibres, que ensopega amb el filó –els filons són inesperats– de les grans biografies dels franquistes de primera hora que s'han d'emmotllar a la nova situació política: el fet biològic de la mort del general. S'han d'enllustar el passat. Com qui pinta una porta. Abans era blau falangista, ara serà roig marxista-leninista, si convé. I convé.

Jo veig el mas del Pla, sense pintar, en perspectiva al Montmaneu, i lluny, els xops del riu. Tres grans pins vora una séquia, que amaguen un mas ensorrat. Els asseguro que aquelles terres són meravelloses. Mantinguin el secret. Eren les terres del convent d'Avinganya, el floret de l'horta. El cap de brot de la terra del Baix Segre. Fins a la desamortització de Mendizábal eren terres de l'orde dels Trinitaris, després es van vendre al qui disposava de quartos. La història d'aquelles terres ningú no l'ha contat. Una altra amnèsia. També que alguns pagesos la pogueren comprar gràcies a les lleis de la República, en temps de l'alcalde Loncà, d'oblidada memòria.

Ferran Sáez té la gosadia sarcàstica de contar, amb personatges fabulosos, una part amagada de la dita Transició. Només ho pot fer amb noms nascuts de la imaginació i accions producte de la fantasia perquè altrament els descendents, convertits en crítics literaris, s'enfadarien greument. Ves que no anessin als jutjats a plantar una altra querrella!



“ELS MEUS MORTS ESTAN SILENCIOSOS I TRISTOS. ELS QUE CONTA FERRAN SÁEZ ESTAN RIALLERS”